

Kwartaalmonitor Industrie

Tweede kwartaal 2016

Lagere afzetprijzen drukken nog steeds omzet

- Industrie
- Voedings- en genotmiddelenindustrie
- Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie
- Basismetaal- en metaalproductenindustrie
- Elektrotechnische en machine-industrie
- Transportmiddelenindustrie
- Overige industrie

De omzet in de Nederlandse industrie stond ook in het tweede kwartaal van 2016 onder druk. Producenten behaalden dit kwartaal 6,0 procent minder omzet dan in het tweede kwartaal van vorig jaar. De omzet daalde hiermee voor het achtste kwartaal op rij. De gemiddelde industriële dagproductie groeide dit kwartaal weliswaar met 1,8 procent, maar de afzetprijzen lagen 7,5 procent lager. Het aantal faillissementen bleef stabiel en het vertrouwen van industriële ondernemers nam opnieuw toe.

Kerncijfers Industrie

	2015				2016	
	I	II	III	IV	I	II
Industrie						
productie	-1,0	1,3	-0,5	2,4	2,0	1,8
omzet	-5,8	-1,4	-2,3	-0,9	-4,2	-6,0
prijzen	-8,8	-5,2	-7,7	-7,0	-6,2	-7,5
faillissementen	116	106	83	87	93	92

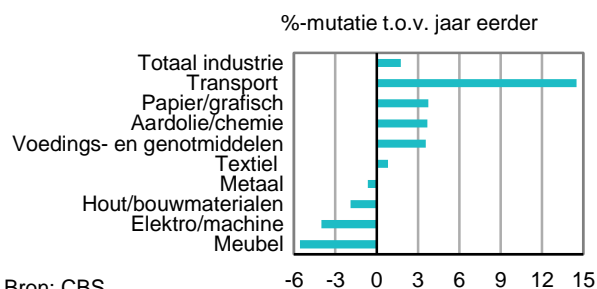
Bron: CBS

Industrie

Productie opnieuw gestegen

De gemiddelde industriële dagproductie nam met 1,8 procent toe in het tweede kwartaal van 2016. Dit is het derde kwartaal op rij dat de productie toenam. De productie nam voornamelijk toe in de transportmiddelenindustrie (+14,5 procent). Binnen deze branche zagen de autoproducenten de productie met 21,6 procent stijgen ten opzichte van vorig jaar. Ook steeg de productie in de papier- en grafische industrie, de voedingsmiddelenindustrie, de aardolie-, farmaceutische, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie en de textiel-, kleding- en lederindustrie. De sterkste productiedalingen vonden plaats in de meubelindustrie (-5,6 procent) en de elektrotechnische en machine-industrie (-4,0 procent).

Productievolume per gemiddelde werkdag, industriebranches

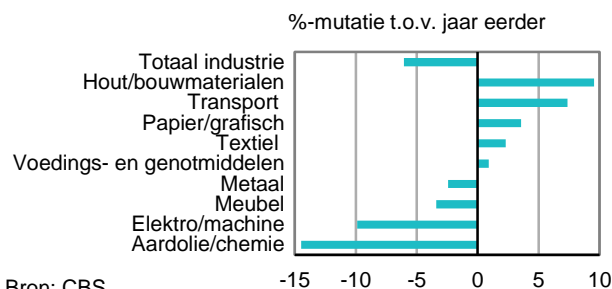
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzetontwikkeling en index (2010=100)

Omzet daalt voor achtste kwartaal op rij

De omzet van de industrie nam met 6,0 procent af ten opzichte van het tweede kwartaal van 2015. Dit was het achtste kwartaal op rij dat de omzet op jaarbasis daalde. Op de binnen- en buitenlandse markt was er een vergelijkbare negatieve omzetontwikkeling. De omzet nam ten opzichte van vorig jaar voornamelijk af in de aardolie-, farmaceutische, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie (-14,5 procent) en de elektrotechnische en machine-industrie (-9,9 procent). De omzetontwikkeling was voornamelijk positief in de hout- en bouwmaterialenindustrie (+9,5 procent) en de transportmiddelenindustrie (+7,4 procent). Ook steeg de omzet in de voedings- en genotmiddelenindustrie, de papier- en grafische industrie en de textiel-, kleding- en lederindustrie.

Omzet, industriebranches

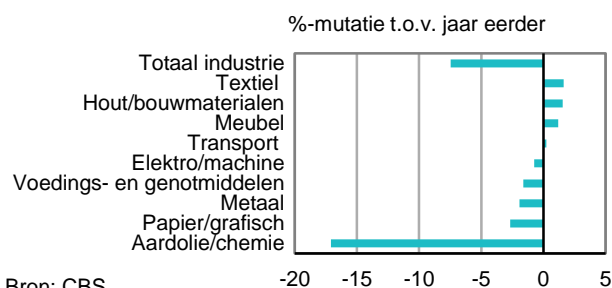
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzetontwikkeling en index (2010=100)

Afzetprijzen opnieuw aanzienlijk lager

De afzetprijzen waren dit kwartaal 7,5 procent lager dan in het tweede kwartaal van 2015. Het sterkst was de daling in april, met een afname van 8,2 procent. Binnen Nederland lagen de afzetprijzen in het tweede kwartaal 6,2 procent lager. Buiten Nederland was de daling groter, namelijk 8,5 procent. Hoewel de prijzen de laatste maanden op maandbasis iets stijgen, liggen ze nog aanzienlijk lager dan vorig jaar. De prijzen dalen op jaarbasis nu al drieënhalf jaar. De aardolie-industrie en de chemische industrie lieten ten opzichte van vorig jaar nog steeds de grootste prijsdaling zien. Zowel in de aardolie-industrie als in de chemische industrie beïnvloedt de prijs van ruwe aardolie het prijsverloop sterk. Producten van de meubel-, hout- en textielindustrie waren juist duurder dan een jaar eerder. De afzetprijzen in de transportmiddelenindustrie waren echter vrijwel gelijk aan die van een jaar eerder.

Afzetprijzen, industriebranches

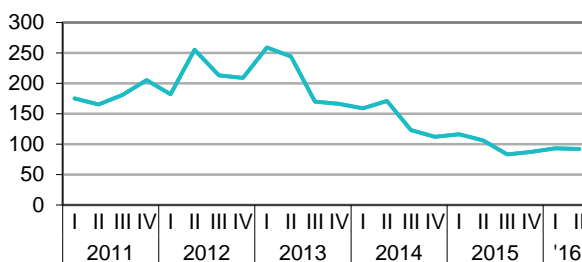
Bron: CBS

Statline: [Producentenprijsindex](#)

Aantal faillissementen stabiel

In de industrie werden in het tweede kwartaal 92 faillissementen uitgesproken. Dat zijn er 13 procent minder dan vorig jaar en ongeveer evenveel als in het vorige kwartaal. Net als in de voorgaande kwartalen werden de meeste faillissementen uitgesproken in de metaalproductenindustrie (18). In de machine-industrie werden 13 faillissementen uitgesproken. De meubelindustrie kreeg 12 faillissementen te verwerken, gevolgd door de sector reparatie en installatie van machines (8). Het aantal uitgesproken faillissementen lijkt zich hiermee te stabiliseren. In het derde kwartaal van 2015 lag het aantal faillissementen op het laagste niveau in jaren (83), terwijl het aantal faillissementen in het eerste kwartaal 2013 een piek bereikte (259).

Aantal faillissementen, totale industrie

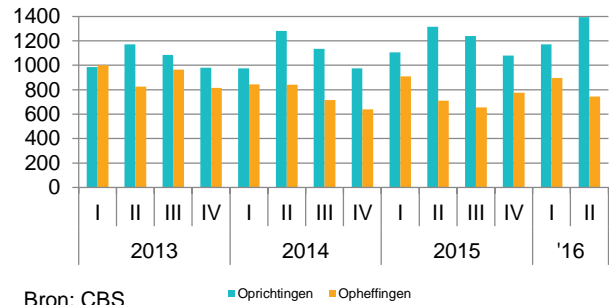
Bron: CBS

Statline: [Uitgesproken faillissementen](#)

Aantal bedrijven weer gestegen

In het tweede kwartaal werden er iets minder dan 1 400 bedrijven gestart in de industrie. Dat is een stijging van bijna 6 procent in vergelijking met hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Het aantal gestopte bedrijven was met 745 bedrijven circa 5 procent hoger dan het tweede kwartaal van 2015. Zowel de oprichtingen als de opheffingen komen met name voor in de metaalindustrie, de meubelindustrie of bij bedrijven die actief zijn in de reparatie en installatie van machines. Deze branches nemen iets minder dan de helft van de totale dynamiek voor hun rekening. Aan het eind van het tweede kwartaal waren er in totaal 60 535 bedrijven actief in de industrie. Daarmee is het aantal bedrijven in deze sector op jaarbasis met 3 procent gestegen.

Aantal oprichtingen en opheffingen, totale industrie

Bron: CBS

[Bedrijven; oprichtingen, bedrijfs grootte, rechtsvorm, SBI 2008](#)

[Bedrijven; opheffingen, bedrijfs grootte, rechtsvorm, SBI 2008](#)

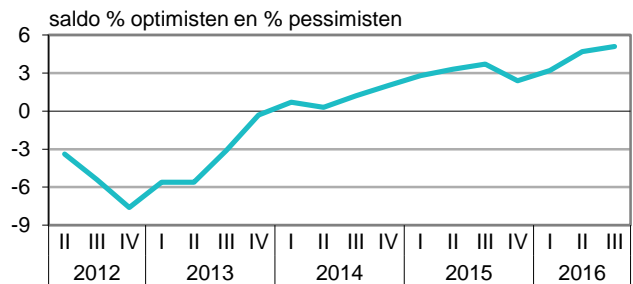
Producentenvertrouwen neemt verder toe

Het vertrouwen van industriële ondernemers is licht toegenomen en bereikte de hoogste kwartaalstand in ruim vijf jaar. De indicator ging van 4,7 in het tweede kwartaal naar 5,1 aan het begin van het derde kwartaal. Sinds begin 2014 overheerst het positieve sentiment.

Het producentenvertrouwen is samengesteld uit drie deelindicatoren: de verwachte bedrijvigheid, het oordeel over de orderpositie en het oordeel over de voorraden. Het oordeel over de orderpositie en over de voorraden was positiever dan drie maanden geleden. De verwachtingen ten aanzien van de bedrijvigheid waren iets minder positief dan in het tweede kwartaal.

Aan het begin van het derde kwartaal bedroeg de bezettingsgraad van de productie-installaties 81,7 procent, tegen 81,5 aan het begin van het tweede kwartaal.

Producentenvertrouwen

Bron: CBS

[Producentenvertrouwen; stemmingsindicator van de industrie](#)

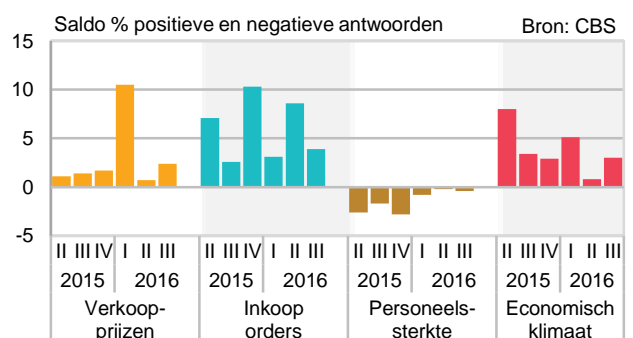
Producenten positiever over economisch klimaat

Ondernemers in de industrie zijn aan het begin van het derde kwartaal positiever over het economisch klimaat dan een kwartaal eerder. Van hen verwacht 9 procent een verbetering van het economisch klimaat, terwijl 6 procent een verslechtering voorziet. Dat brengt het saldopercentage voor de verwachting voor het economisch klimaat op 3. Drie maanden geleden was dat saldo iets minder dan 1 procent.

Ondernemers verwachten meer orders te plaatsen bij leveranciers. Vergeleken met het vorige kwartaal, zijn de ondernemers hier weliswaar minder positief over, maar seizoenpatronen spelen hierbij een rol. Vergeleken met het derde kwartaal van vorig jaar zijn de verwachtingen voor de inkooporders juist verbeterd.

Naar verwachting zullen de verkoopprijzen iets toenemen. De werkgelegenheid in de industrie zal volgens de producenten, net als in het tweede kwartaal, nauwelijks veranderen.

Verwachtingen

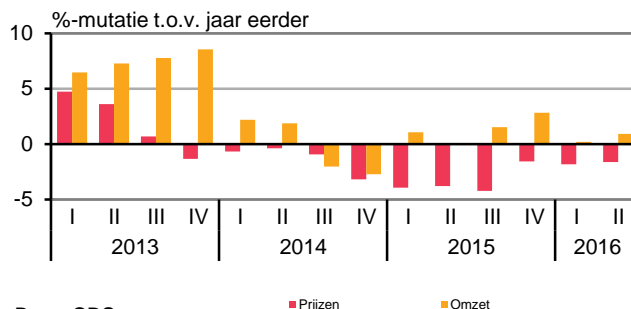
[Conjunctuurenquête Nederland](#)

Voedings- en genotmiddelenindustrie

Prijzen dalen al meer dan twee jaar

De afzetprijzen in de voedings- en genotmiddelenindustrie hebben al meer dan twee jaar geen stijging laten zien. Ook in het tweede kwartaal zijn de prijzen met 1,6 procent gedaald ten opzichte van vorig jaar. De voedingsmiddelenindustrie nam deze daling geheel voor haar rekening, de prijzen van de dranken- en tabaksindustrie bleven vrijwel gelijk aan die van vorig jaar. De omzet steeg in dezelfde periode met 0,9 procent. De voedingsmiddelenindustrie nam ook daarvan het grootste deel voor haar rekening. De drankenindustrie bleef vrijwel gelijk, terwijl de tabaksindustrie een daling van de omzet liet zien.

Omzet, afzetprijzen

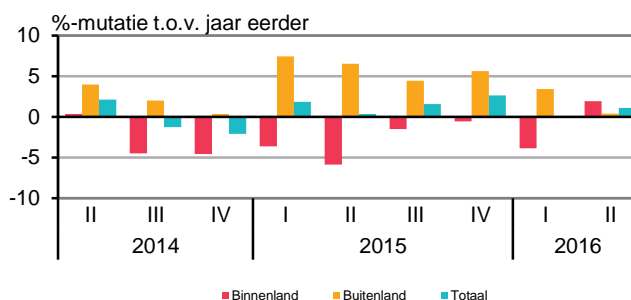
Bron: CBS

Producentenprijsindex; afzetprijzen, bedrijfstak SBI 2008

Omzet voedingsmiddelenindustrie stijgt door binnenlandse markt

De omzet in de voedingsmiddelenindustrie steeg tussen april en juni met 1,1 procent ten opzichte van dezelfde periode van vorig jaar. Een betere binnenlandse markt veroorzaakte deze omzetstijging. In de kwartaalcijfers was in de afgelopen zeven kwartalen geen stijging van de binnenlandse markt te zien. De daling van de afzetprijzen zette daarentegen ook in het tweede kwartaal door. De afzetprijzen lagen 1,9 procent lager, waarvan de binnenlandse afzetprijs de grootste daler was.

Voedingsmiddelenindustrie: binnen- en buitenlandse omzet

Bron: CBS

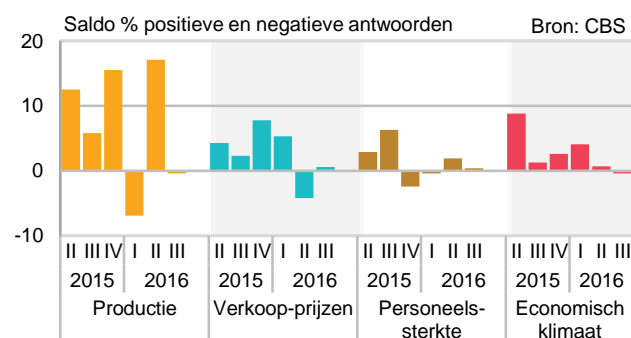
Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Nauwelijks verandering verwacht

Ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie verwachten in het derde kwartaal van 2016 nauwelijks verandering. Van de ondernemers in deze branche verwacht 11 procent een toename van de personeelssterkte. Daartegenover staat dat een even groot percentage van de ondernemers een afname verwacht. Per saldo wordt er dus geen groei van de personeelssterkte voorzien.

Ook voor de verwachtingen met betrekking tot het economisch klimaat, de productie en de verkoopprijzen geldt dat positieve en negatieve verwachtingen elkaar in evenwicht houden. Daarmee zijn ondernemers op al deze aspecten minder positief gestemd dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar.

Verwachtingen

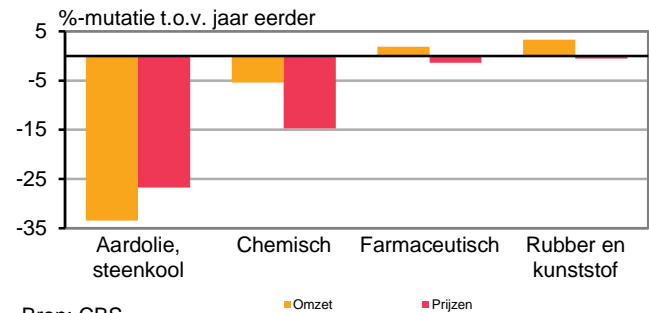
Conjunctuurenquête Nederland

Aardolie-, farmaceutische, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie

Omzetstijging farmaceuten en rubber- en kunststofproductenindustrie

In de farmaceutische industrie en de rubber- en kunststofproductenindustrie lag de omzet in het tweede kwartaal hoger dan in dezelfde periode van vorig jaar; met respectievelijk 1,9 procent en 3,3 procent. In de rubber- en kunststofproductenindustrie werd op de buitenlandse markt 3,9 procent omzetgroei behaald. In beide branches zijn de prijzen gedaald ten opzichte van vorig jaar. De prijzen op de buitenlandse markt daalden sterker dan op de binnenlandse markt. De aardolie- en chemische industrie boekten wederom een daling van de omzet en afzetprijzen. De omzet binnen Nederland nam hier het meest af.

Deelbranches: omzet, afzetprijzen

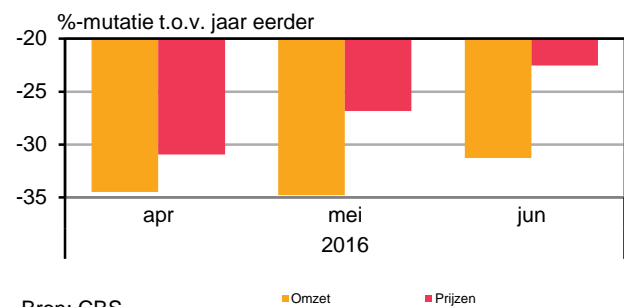
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Afnames in aardolie-industrie wederom het grootst

De aardolie-industrie kent wederom de grootste omzetsdaling binnen de industrie. Deze daling is vergelijkbaar met de daling in het eerste kwartaal van dit jaar. De omzet daalde met 37,9 procent binnen Nederland en met 30,4 procent op de buitenlandse markt. De omzet nam voornamelijk af in april en in mei. Hoewel de afzetprijzen met 26,7 procent zijn gedaald ten opzichte van vorig jaar, is deze daling minder sterk dan vorig kwartaal. De prijzen in Nederland daalden minder hard dan die voor de buitenlandse markt, waarbij voor de vierde maand op rij de daling in sterkte afneemt.

Aardolie-industrie: omzet, afzetprijzen

Bron: CBS

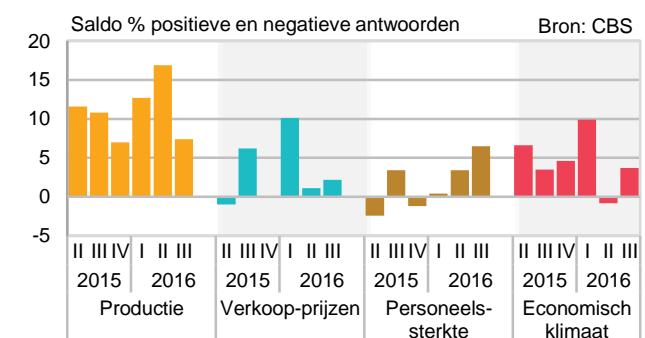
Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Toename werkgelegenheid verwacht

Producenten in de aardolie-, farmaceutische-, chemische-, rubber- en kunststofproductenindustrie verwachten een toename van de werkgelegenheid in het derde kwartaal. Voor het derde kwartaal op rij is het aantal ondernemers dat een groei van de personeelssterkte verwacht groter dan het aantal dat een afname voorziet. Met een saldo van 7 zijn ondernemers hierover nu positiever dan ze ooit waren sinds april 1990.

Ondernemers verwachten ook een toename van de productie. De verkoopprijzen zullen naar verwachting bij een klein deel van de ondernemers stijgen. Ook verwachten zij een verbetering van het economisch klimaat. Daarmee herstelt de verwachting ten aanzien van het economische klimaat zich ten opzichte van vorig kwartaal, toen er een kleine verslechtering van het economisch klimaat werd voorzien.

Verwachtingen

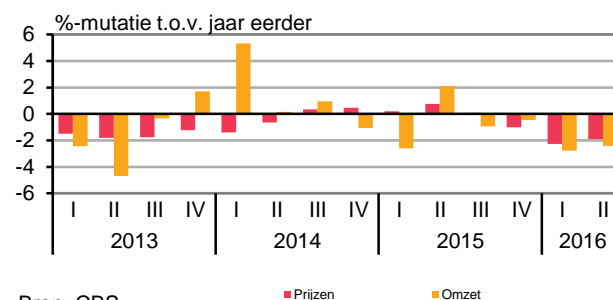
Conjunctuurenquête Nederland

Basismetaal- en metaalproductenindustrie

Omzetafname basismetaal- en metaalproductenindustrie

In de basis- en metaalproductenindustrie is de omzet het tweede kwartaal met 2,4 procent gedaald ten opzichte van het tweede kwartaal van 2015. Vooral op de binnenlandse markt nam de omzet af (-4,3 procent). De buitenlandse omzet nam met 0,8 procent af. De afzetprijzen daalden met 1,9 procent. Op de buitenlandse markt daalden de afzetprijzen harder (-3,7 procent) dan in het binnenland (-0,5 procent).

Omzet, afzetprijzen

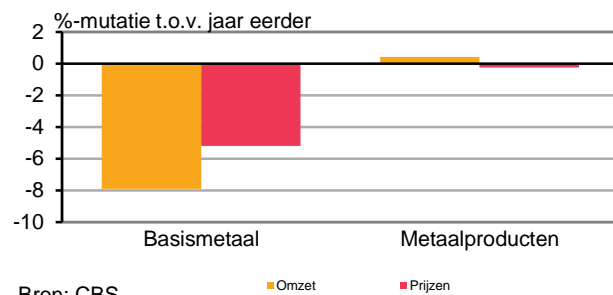
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Omzet basismetaalindustrie weer afgenomen

De omzet in de basismetaalindustrie daalde in het tweede kwartaal met 7,9 procent vergeleken met vorig jaar. Zowel op de binnenlandse (-10,7 procent) als op de buitenlandse markt (-7,1 procent) nam de omzet af. De afzetprijzen in deze branche daalden met 5,2 procent. Prijzen daalden zowel op de binnenlandse (-3,0 procent) als op de buitenlandse markt (-6,3 procent). In de metaalproductenindustrie steeg de omzet met 0,4 procent. Deze omzettoename werd geheel veroorzaakt door verkopen buiten Nederland (+5,1 procent). In het binnenland nam de omzet met 3,0 procent af. Afnemers uit het buitenland waren afgelopen kwartaal 1,0 procent goedkoper uit. De prijzen op de binnenlandse markt bleven nagenoeg gelijk.

Deelbranches: omzet en afzetprijzen

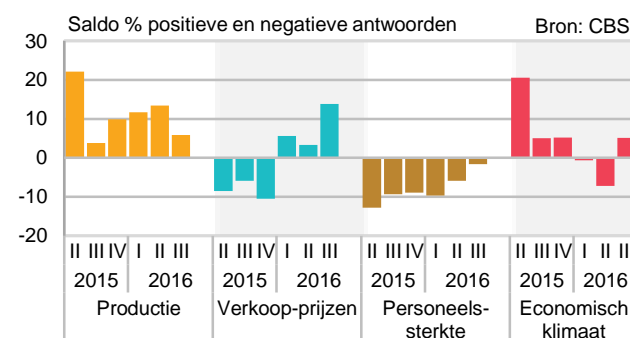
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Stijging verkoopprijzen verwacht

Volgens per saldo 14 procent van de ondernemers in de metaalindustrie zullen de verkoopprijzen in het derde kwartaal naar verwachting stijgen. Al vanaf begin 2016 wordt per saldo een stijging van de prijzen verwacht, maar het aantal ondernemers dat voor het derde kwartaal een prijsstijging verwacht, is opvallend groot. Met name ondernemers in de basismetaalindustrie verwachten prijsstijgingen door te voeren. Tegelijk verwachten ondernemers weer een verbetering van het economisch klimaat. Zij voorzien verder een toename van de productie. De werkgelegenheid in de metaalindustrie zal volgens de ondernemers in die branche nauwelijks veranderen.

Verwachtingen

Conjunctuurenquête Nederland

Elektrotechnische en machine-industrie

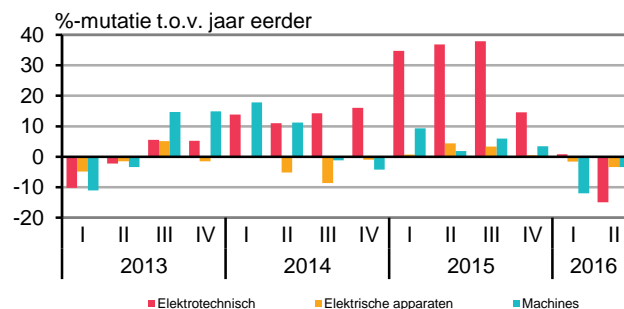
Omzet wederom afgenomen

De omzet in de elektrotechnische en machine-industrie nam in het tweede kwartaal met 9,9 procent af ten opzichte van vorig jaar. Vorig kwartaal kwam de omzet in deze tak van de industrie voor het eerst sinds het tweede kwartaal van 2013 lager uit.

De grootste afname deed zich voor in de elektrotechnische industrie (-14,9 procent). De omzet op de buitenlandse markt nam in deze deelbranche af met -15,6 procent. Op de binnenlandse markt nam de omzet nog met 3,7 procent toe.

De omzet in de elektrische apparatenindustrie en de machine-industrie namen respectievelijk met 3,4 en 3,3 procent af.

Deelbranches: omzet

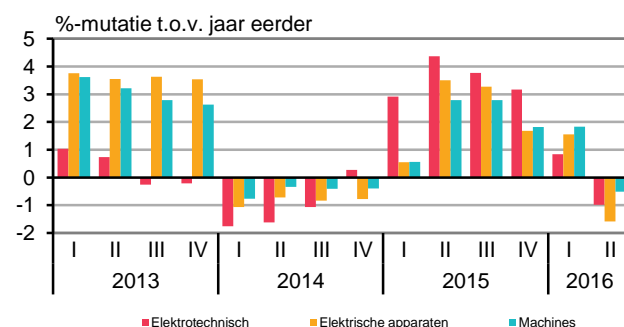
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Prijzen gedaald

De afzetprijzen in de elektrotechnische- en machine-industrie zijn voor het eerst sinds het vierde kwartaal van 2014 gedaald. De prijzen daalden in het tweede kwartaal met 0,7 procent. De prijzen daalden in alle deelbranches. De grootste prijsdaling deed zich voor in de elektrische apparatenindustrie (-1,6 procent), gevolgd door de elektrotechnische industrie (-1,0 procent). De prijsdaling was in de machine-industrie het kleinst (-0,5 procent). In alle drie de branches daalden de prijzen op de buitenlandse markt. Op de binnenlandse markt stegen de prijzen.

Deelbranches: afzetprijzen

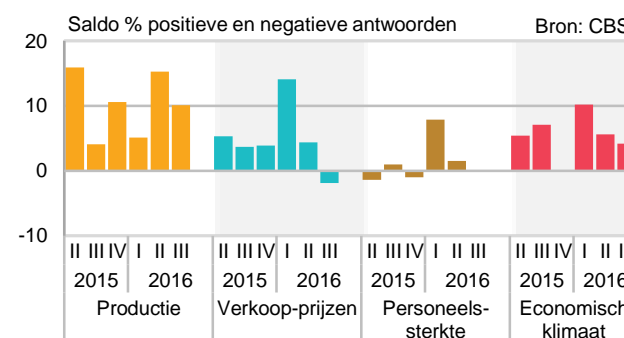
Bron: CBS

Productenprijsindex; afzetprijzen naar bedrijfstak SBI 2008, 2010=100

Lichte prijsdaling verwacht

Producenten in de elektrotechnische en machine-industrie verwachten een toename van de productie. Per saldo verwacht 10 procent van de ondernemers dit. Dat zijn er meer dan een jaar geleden. Volgens per saldo 2 procent van de ondernemers zal deze productie plaatsvinden tegen lagere verkoopprijzen. Verder denken ondernemers dat het economisch klimaat zal verbeteren. Dat geldt wel voor minder ondernemers dan vorig kwartaal. Net als in het tweede kwartaal, houden de ondernemers met positieve en negatieve verwachtingen met betrekking tot de personeelssterkte elkaar in evenwicht.

Verwachtingen

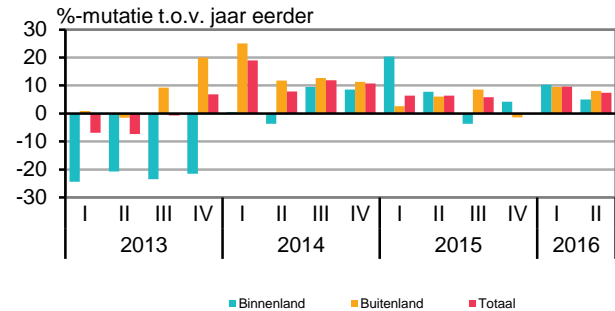
Conjunctuurenquête Nederland

Transportmiddelenindustrie

Wederom omzetgroei in transportmiddelenindustrie

In de transportmiddelenindustrie lag de omzet in het tweede kwartaal 7,4 procent hoger. Net als in het eerste kwartaal steeg de omzet zowel in het binnen- als buitenland. De omzet steeg met 5,0 procent door positieve ontwikkelingen op de binnenlandse markt van de auto- en aanhangwagenindustrie en de overige transportmiddelenindustrie. De buitenlandse omzet steeg met 8,1 procent doordat de autoproducenten een hogere omzet genereerden. De prijzen bleven binnen de transportmiddelenindustrie vrijwel gelijk.

Omzet, binnen- en buitenland

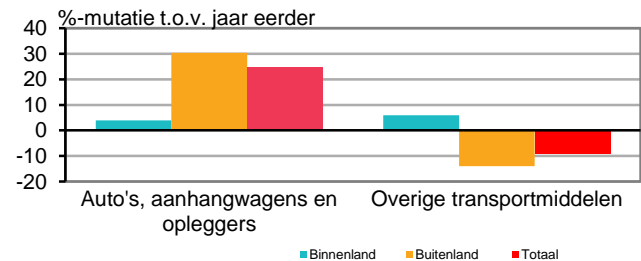
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Auto- en aanhangwagenindustrie blijft groeien

De auto- en aanhangwagenindustrie noteerde een omzetstijging van 24,7 procent en steeg hiermee voor het achtste kwartaal op rij. De omzetstijging wordt grotendeels veroorzaakt door een forse groei op de buitenlandse markt (+30,4 procent). De groei op de buitenlandse markt was voornamelijk hoog in april (+35,7 procent) en mei (+45,6 procent). Bedrijven in de transportmiddelenindustrie die zich bezighouden met de vervaardiging van schepen, spoor- en trammaterieel, vliegtuigen, militaire gevechtsvliegtuigen en (brom)fietsen, boekten daarentegen een lagere omzet dan vorig jaar (-9,0 procent). Dit komt door een omzetsdaling van 14,0 procent op de buitenlandse markt. Dit was het zesde kwartaal dat de omzet in deze deelbranche daalde. In de overige transportmiddelenindustrie stegen de prijzen met 3,4 procent.

Deelbranches: omzet, binnen- en buitenland

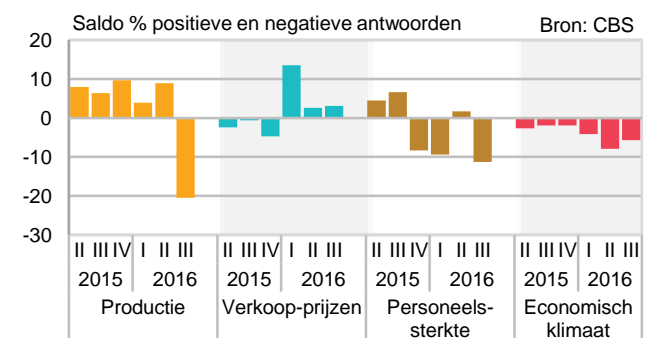
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Afname productie en personeelssterkte verwacht

Per saldo verwacht een op de vijf ondernemers in de transportmiddelenindustrie een afname van de bedrijvigheid. Waar in de voorgaande kwartalen per saldo een groei van de productie werd voorzien, geeft nu per saldo 21 procent van de ondernemers aan dat zij een productiedaling verwachten. De afname van de productie wordt hoofdzakelijk in de auto- en aanhangwagenindustrie verwacht, maar wordt ook in de overige transportmiddelenindustrie voorzien. Tegelijk met de verwachte afname van de productie, voorzien ondernemers een krimp van de werkgelegenheid. De verwachtingen voor het economisch klimaat zijn niet gunstig; daarvoor wordt een verslechtering verwacht. Desondanks verwachten ondernemers wel een lichte stijging van de verkoopprijzen.

Verwachtingen

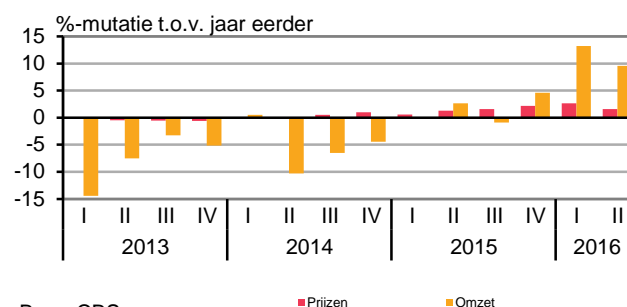
Conjunctuurenquête Nederland

Overige industrie

Hout- en bouwmaterialenindustrie

De omzet van de hout- en bouwmaterialenindustrie nam in het tweede kwartaal met 9,5 procent toe. De omzetstijging was op de binnenlandse markt (+10,7 procent) hoger dan op de buitenlandse markt (+5,8 procent). Zowel in de houtindustrie als in de bouwmaterialenindustrie waren er positieve omzetontwikkelingen op de binnenlandse en buitenlandse markt. De omzetstijging in de branche wordt grotendeels veroorzaakt door de bouwmaterialenindustrie. In deze deelbranche steeg de omzet op de binnenlandse en buitenlandse markt met respectievelijk 14,7 en 6,8 procent. De afzetprijzen van de hout- en bouwmaterialenindustrie stegen met 1,6 procent.

Omzet, afzetprijzen

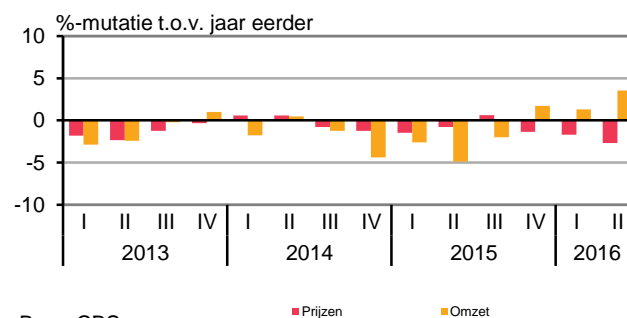
Bron: CBS

[Nijsverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Papier- en grafische industrie

De omzet van de papier- en grafische industrie steeg in het tweede kwartaal met 3,6 procent. De omzetstijging was in Nederland (+1,8 procent) minder fors dan in het buitenland (+5,2 procent). Zowel in de papierindustrie als in de grafische industrie was er een omzetstijging. Na viereenhalf jaar van omzetsdalingen in de grafische industrie, steeg de omzet in april tot en met juni (+5,7 procent). De prijzen namen in de gehele branche met 2,7 procent af. In de papierindustrie daalden de prijzen met 0,8 procent en in de grafische industrie met 4,9 procent.

Omzet, afzetprijzen

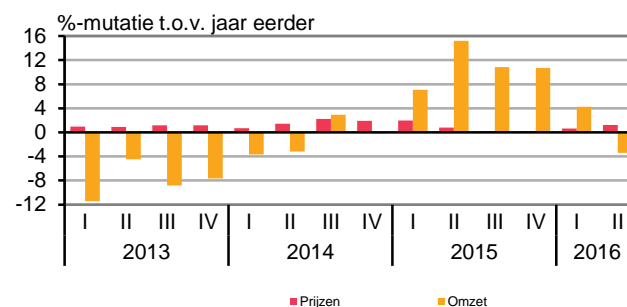
Bron: CBS

[Nijsverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Meubelindustrie

De omzet van de meubelindustrie lag 3,4 procent lager dan in het tweede kwartaal een jaar eerder. Deze daling volgt na vijf kwartalen van groei. In deze branche daalde de binnenlandse omzet met 6,3 procent en steeg de buitenlandse omzet met 5,5 procent. De afzetprijzen in de meubelindustrie namen met 1,2 procent toe.

Omzet, afzetprijzen

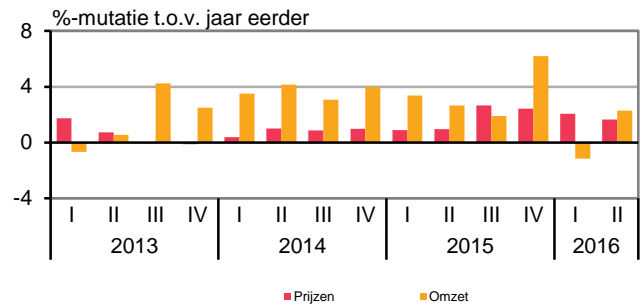
Bron: CBS

[Nijsverheid productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Textiel-, kleding- en leerindustrie

De omzet van de textiel-, kleding en lederindustrie nam in het tweede kwartaal met 2,3 procent toe. In de kledingindustrie nam de omzet met 18,4 procent het sterkst toe. De omzet steeg, na een kleine dip vorig kwartaal, ook in de textielindustrie (+2,1 procent). De afzetprijzen in de gehele branche groeiden met 1,6 procent.

Omzet, afzetprijzen

[Niiverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van de cijfers die op 23 augustus 2016 beschikbaar waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actuelere cijfers; deze kunt u vinden via de links onder de verschillende grafieken.

Meer informatie

CBS Infoservice: [infoservice online](#)
Telefonisch: 088 5707070

Media:
CBS Persdienst: persdienst@cbs.nl
Telefonisch: 070 3374444

Colofon

Tekst Sector Bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Datum 23 augustus 2016